

EVANGELIKUS ÖRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskereszturra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR NOSZKÓ ISTVÁN
 budapesti lelkész. rákoskereszturi lelkész.
 FŐMUNKATÁRSÁK:
SCHOLTZ ÖDÖN BLATNICZKY PÁL
 ágfalvi esperes-lelkész. cinkotai lelkész.
GÖMÖRY JÁNOS ALEXY LAJOS
 eperjesi főgym. igazgató. czeplédi nyug. ig. tanító.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre 12 K
 Félévre 6 K
 Negyedévre 3 K
 Egyes szám ára 40 f.
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal 40 K
 Allandó hirdetések megegyezés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK. Pünkösdi gondolatok. *) — Nyiltlevél. Alexy Lajos. — Belmissziói közlemény Wallrabenstein Jakab. — Belélet. — Pályázatok és hirdetések.

Pünkösdi gondolatok.

Megteltek mind Szentlélekkel és kezdtek beszélni más nyelveken, a mint a Szentlélek adta nekik szólniok. Ap. Csel. 2. 4.

*) A szentlélek kitöltetésének ünnepén nem a lelkesedés, hanem a nyugtalanság és az aggodalom érzése hatja át lelkünket. A Krisztus egyházának megalapítása ünnepén az egyház fenntartásának komoly kérdései tornyosodnak elénk. Az Ur tizenkét egyszerű embert küldött ki az egyház megalapítására és ma hazánkban az evangeliumnak tizenkétszer tizezer hive aggódva és csüggedt lélekkel néz a jövő elé. E szomoru meghanyatlás oka a lelkeknek abban való szegénysége, a miben az alapítók lelke oly nagyon gazdag volt. Azok megteltek mind Szentlélekkel, mi pedig ezt a lelket kezdjük mindjobban nélkülözni.

Csak néhány jelenségre kívánnunk rámutatni.

Egyházunkban egy egységes közvélemény kialakulására volna szükség, amely közvélemény át volna hatva az egyház építésének szándékával, kötelességének átérzésével. De egy ilyen közvélemény csak akkor alakulhat ki, ha irányítója és táplálója van. S nálunk ez hiányzik.

Az erre hivatott tényezők közül egyházi sajtónk fejletlen és széteső. Püspökeink úgy megvannak terhelve közigazgatási és irodai teendőikkel, hogy lehetetlen az igazán püspökökhöz méltó munkával: az irányítás, ellenőrzés, buzdítás, eszmék termelése és propagálása nagy munkájával foglalkozniok. Közös ügyeink ellátására a két protestáns egyház által alkotott bizottság,

sajnos, a politikai alakulások hullámcsapásai szerint jön össze, vagy szünetel, sürget vagy halogat, tervelget vagy temetget a nélkül, hogy irányítani akarna vagy tudna. Lelkeszi egyesületeink nem tudnak erőre kapni a testvérek csodálatos és érhetetlen közönye miatt, s a hol működnek is, irányító és lelkesítő hatást kifejteni eszükbe sem jut. Legutóbb még örömmel üdvözlöttük a két protestáns egyház püspökeinek első közös tanácskozását, de sem a belmisszió, sem az egyházépítés más parlag mezeire egyetlen jótékony esőcsepp vagy éltető napsugár nem áradt ki ebből sem. Ha az egyházi lapok „Belélet” rovatát figyelemmel kísérjük, vagy közgyűléseink jelentéseit olvassuk, nem látjuk sehol az életet keltő lelkesedésnek lüktetését, az alkotó munkának eredményeit. Sőt sokszor mintha egy-egy hitelszövetkezet jelentését olvasnánk, mindenütt csak a számítás, az anyagi érdek, — aminek már külön sajtóorgánuma is van — emésztik fei az egyház vezetésre hivatott és kötelezett elemeinek különben sem valami gazdag buzgolkodását.

A pünkösdi lélek hiánya mindenütt. Azé a léleké, amely alkot, teremt, megtart s fejleszteni képes. Nálunk, köztünk oly kevés a pünkösdi lélek amaz adománya, amely a világ megszokott nyelve helyett „más” nyelveken szólaltatja meg az ajkakat.

Testvérek, komoly intéssel fordul mindnyájunkhoz az egyház megalapításának e szent ünnepe. Ébredjünk, mert az alvás a halál iker-testvére. Ébredjünk, mert komoly, gyors és

öntudatos cselekvésre nógat az élet. Én nem félttem egyházunkat, ha mind munkára buzdulunk. Oly sok bennünk a képesség, oly nagy a mi igazságunk, hogy ha mi egyszer munkába állunk, új hajnalhasadása lesz az a Krisztus evangéliumának. De a pünkösdi lélek lelkesedése kell hozzá. Azé a léleké, amely megtanít bennünket beszélni a buzgóság, az alkotás, az apák lelkesedésének nyelvén. Ezt a lelket kérjük az egyház Urától, ezt a lelket tegyük gondolkodásunk, munkánk, törekvésünk erőforrásává és áldott jelen után boldog jövőre vár egyházunkra.

Pünkösdi lélek jöjj, szállj le hát reánk!

NYILTLEVEL.

Méltóságos Mágócsy Dietz Sándor egyetemi tanár urhoz, mint az Evangelikus Tanárok és Tanítók Országos Egyesülete elnökéhez és az Egyetemes Tanügyi Bizottság alelnökéhez.

Méltóságos Elnök Urunk!

II.

(Folytatás és vége.)

Tanítóságunk számarányához és hasznos munkásságának fontosságához mértén igen szerény kívánságaink a következők:

a) Méltóztatik tudni Méltóságodnak, hogy mult évi szakosztályi gyűlésünk — „A tanítók képvisellete az egyházkormányzat valamennyi fokozatán,“ — cím alatt fölterjesztéssel élt — saját közgyűlésünkhöz és általa Egyetemes Egyházunkhoz, valamint a zsinatot előkészítő Bizottsághoz, a melyben szintén helyet kellett volna juttatni legalább egy tanítónak, ha csak referensi minőségben is. Ezen fölterjesztésünket csak annyiba vette figyelembe a zsinati bizottság, hogy javaslatának 180. §-ban, a régi E. A. 148. §-át kiegészítette azzal, hogy az egyetemes gyűlésen a 4 egyházkerület egy-egy, tehát összesen 4 tanítóval nyerne képviselést. Ennél többet itt nem is kértünk és nem is kérünk s ha ez a 4 tanítónk természetszerűen az egyetemes tanügyi bizottságban is helyet nyerend, megszűnt a panasz jogosultsága ezen a téren.

b) De, ha az egyetemes gyűlésen 4 taggal lesz képviselve a tanítóság, akkor mért hagyott meg a zsinati javaslat 137-ik §-ában a kerületi gyűlésen csak a régi két tanítóképviselő? Ez ismét érthetetlen, akár a tanítók számarányát,

akár a többi iskolák képviseltetését vesszük is mértékül.

Egy egész esperesség tanítósa, egyházi szempontból csak bir annyi értékkel, mint egy-egy felsőbb tanodánk; teljes igazság, hogy minden főiskolánk, tanítóképezdénk, főgimnáziumunk, sőt aligimnáziumunk és az utólag szintén felvett polgári iskolánk igazgatója és felügyelője ott üljenek hivataluknál fogva a kerület közgyűlésében, de ez igazság, egy egész esperesség tanítósa nézve is, még ha pénzbe kerül is.

c) Ugyanigy kifogásolnunk kell szakosztályi gyűlésünkön a zsinati javaslat 102 §-át is, mely az esperességi gyűlésen az eddigi egy tanítóképviselő helyett ugyan még egyet proponál a nagyobb esperességekben, de nem marad következetes, mert 60—100 tanítóju esperességeink is vannak.

Mult évi fölterjesztésünkben minden 10 tanító után egy tanítóképviselő küldetésének jogát kérelmeztük s ezt én magam is sokalottam, ezért redukálódhatna e szám minden 20 tanító után is egyre, de kevesebbre azért nem, mert akkor nem lesz meg az esperességen, ezen legfontosabb és legközvetlenebb egyházkormányzó fórumon a tanítói érdekeltség kellőszámu és kellő hatásu érvényesülésének lehetősége a jövőben sem. Hallgató és fejbólintó bábokként nem kíván a tanítóság tovább is ott ülni az esperességi gyűlésekben, valamelyik legszűkebb széken és mint valami kegyelemből megtört szegény kis rokon a nagyuri lakomán, hanem mint fontos munkatért betöltő testvér a testvérek között. Nem akar kormányozni, csak segíteni a kormányosoknak!

Tulhosszan kiterjeszkedtem információmmal, de fontos kötelességemnek tartottam ezeket Méltóságodnak őszintén elmondani, kissé talán elragadott hevem, de tudom, hogy egyik legnagyobb és legbefolyásosabb jóakarónkhoz szóltam.

Teljes tisztelettel kérem ezért már ehelyen, hogy az evangelikus tanítóság érzelmeinek és törekvéseinek megismerésével, kegyeskedjék Méltóságos Elnök Urunk, tanítóságunk ezen jogos igényeit, ha erre talán már most, az Egyetemes Tanügyi Bizottság tavaszi ülésén alkalom kínálkoznék, kellő megvilágításban feltárni és főleg odahatni, hogy az egyetemes tanügyi bizottság maga keresné meg átiratban a zsinat-előkészítő bizottságot, miszerint találjon módot arra, hogy az evangelikus tanítóság teljes méltányolást igénylő kívánalmait a bizottsági javaslatban pótlólag kiegészítést és kielégítést találjanak.

Második főtárgya lesz szakosztályi gyűlésünknek: a kántorfizetés elkülönítésének kér-

dése Ezt a dolgot szintén ismételtén visszük egyházi főhatóságunk elé, mert itt is teljes a megnemertés a kérelem és a meghallgatás területén. Magát az eszmét az a körülmény vetette föl, hogy a hol a felekezeti iskolát államosították, az eddigi kántortanító azonnal megkapta az 1907. évi törvényes teljes 1000 korona tanítóifizetést az államtól, a tanítói munkáért és ezen felül 300—600 koronát a volt hitközségtől, hogy mint állami tanító ezentul is végezze hitközsége kántori teendőit, míg, ha az iskolát nem államosítják, akkor tovább is csak 1000 korona maradt volna az alapfizetése mindkét munkáért.

Lehet-e kívánni ilyen 1000 koronás alapfizetésű szegény embertől, hogy ne nézze vágyó és irigy szemmel államosított kartársának 300—600 koronás évi többletét, a miből három-négy hónapig enni és ruházkodni lehet? Miért nem kapja ugyanezt az 1000 korona tanítói és 300—600 korona külön kántori fizetést a nem államosított államsegélyes felekezeti iskola tanítója is?

A nem állami tanítók 1913. évi fizetésrendezési törvényjavaslatának 24. §-sa már valamennyire figyelemre méltatta ezt a helyzetet és a következőket tartalmazza: „Ha a hitfelekezeti elemi népiskolai tanító az 1868. évi 38-ik t.-c. 141. §-sának harmadik bekezdése értelmében kántori teendőket is végez és ha az iskolafenntartó által részére biztosított tanítói fizetés 1000 koronánál kevesebb, a tanítói és kántori járandóságok *egyezer korona erejéig* együttvéve tanítói fizetésnek számítandók.“

Ezen 24. § indoklása pedig a következőképen szól: A javaslat 24. §-sa a kántortanítók javára azon méltányos rendelkezést tartalmazza, hogy a kántori illetmény a helyi forrásból eredő tanítói javadalomhoz legfeljebb 1000 korona erejéig számíttatik tanítói fizetésnek és így a kántori javadalomnak az a része, amely a tanítói fizetésekiegészítésre föl nem használtatott, mint tisztán kántori jövedelem a fizetésemelkéddel járó többletekre befolyással nincs. Ezen rendelkezés egyébként az 1907. évi 27. t.-c. 11. §-sának arra való tekintettel módosított átvétele, hogy az alapfizetés és korpótlékok helyébe az egységes fizetés lépett. E rendelkezés hatását a következő példa világosítja meg: Egy tanítónak a javaslat szerinti szolgálati ideje után, 18 évi szolgálat esetén 2000 korona fizetésre van igénye. Helyi javadalma: Tanítói fizetés 800 korona, kántori 600 korona, vagyis összesen 1400 kor. Fenti kántori járandóságból csupán 200 korona számíttatik be, vagyis összesen 1000 korona és 1000 korona államsegélyenként adható meg. A

fenmaradó 400 korona tehát a kántori teendők külön díjazásként szerepel. (Idáig a néptanítók lapja, mely a vallás és közoktatásügyi minisztérium hivatalos organuma, — 1913. jan. 23-iki számából idéztem.)

Az egyetemes egyház elnökségének már is sürgősen utasítani kellene az egyházközségeket, hogy a hol az idézett példához hasonló esetek vannak, használják fel a törvény ezen kedvezményét kántortanítóink javára és a fenti esethez hasonlóan ne valahogy csak 600 korona fizetésekiegészítést kérjenek, hanem 1000 koronát s ekkor kántor-tanítójuknak 2400 korona lesz az évi jövedelme.

Nagy szükkeblőség a fizetésrendezési törvénytől, hogy a mindön megfosztotta a tanító-ságot a korpótlék további folyósításától és nem adta meg a felekezeti tanítóknak ugyanazon lakbérosztályozást, mint az államiaknak, hogy nem kárpótolta az egész vonalon a felekezeti tanítók kántorkodásra is kötelezett tagjait, ezért a kántori külön munkáért csak legalább 400—600 koronával.

Evangelikus tanítószágunk, mely majdnem kivétel nélkül kántori teendőket is végez, csatlakozva az ország egyéb felekezeti kántortanítóihoz, a törvénynek ezt a sérelmét akarja a maga javára megváltoztatni s erre nézve kérjük majd szakosztályi gyűlésünkben, az idén ismételtén egyetemes egyházunk, tehát elsősorban az egyetemes tanügyi bizottság támogatását. Megjegyzem azonban, hogy ez az egész kérdés még nincsen kiforrva a tanítószágban magában sem. Szakosztályi gyűlésünknek lesz egyik főtárgya, hogy ezt a dolgot formulázza.

Méltóságodat azért most csak arra kérem, hogy bennünket annak idején, ugy az idézett 24. § helyesebb értelmezésének kivívására benyújtandó felterjesztéseinkkel az egyetemes egyház fórumain, valamint ezen felterjesztéseinknek az egyetemes egyház ajánlásával, a miniszter elé juttatásában erélyesen támogatni kegyeskedjék.

Azzal vádolják némely aggodalmaskodó egyházi férfaink ezen kérelem elbírálásánál a tanítószágot, hogy majd ott is külön 400—600 korona kántori fizetésemelést igényelnek egyesek, ahol ez 2000—3000 koronás tanítói fizetések által meg van fizetve és ilyen kapzsiságnak nem akarnak utat nyitni. Ez tényleg kapzsiság volna, és erről szó sem lehet. Csak az állami fizetésekiegészítést élvező, szegényesen dotált tanítói állások jövedelmének méltányos jobbúlását és nem az egyháznak terhére, hanem az államsegély fölemelésének kérésével célozza és reményli elérni ez az újabb tanítói mozgalom.

Ez a mozgalom pedig a mai lehetetlen drágasági viszonyok között nagyon indokolt és bizony megérthető, ha a szegény tanító belekapaszkodik minden kutforrásba, amely előnyére magyarázható és módosítható.

Támogatásban részesítette a reformátusok conventje is kántortanítóit ezen kérelmével a minisztériumban. A római katolikus klerus 600 koronában állapította meg a legkisebb kántorfizetést és megígérte tanítóinak ezen minimális díjazás kieszközölését. Az evangélikus tanítóság is csak támogatást kér főhatóságaitól, hogy ebben a mozgalmában ne maradjon ő sem árván és elhagyottan.

Nagy sérelme kántortanítóinknak ezen kántori fizetésük körül még az is, hogy az állami tanítói nyugdíjintézet a kántori díjazást nem számítja be nyugdíjalapul a tanítóknak. Viszont az evangélikus tanítóságot a kerületi gyámoldákból kitiltották, arravaló hivatkozással, hogy úgy is van az országos állami nyugdíjalapból teljes nyugdíjuk. De nincsen úgy, mert a kántori jövedelmet nem számítják be nyugdíjalapul. Ujabbban sikerült állami támogatással úgy szervezni az egyetemes lelkészi nyugdíjalapot, hogy a lelkészeknek nem csak teljes fizetésük, hanem még stolaris jövedelmeik után is biztosítva van a nyugdíj (4800 K-ig) és ezenfelül még vannak régi alapítványaikkal a kerületi gyámoldák, sőt még az esperességi segély egyesületek is.

Nem találná-e méltányosnak az egyetemes egyház, hogy a tanítóknak kántorfizetésük erejéig, számukra külön befizetésük ellenében, némi nyugdíj kárpótlást nyújtana? Itt van most az 1848. évi XX t.-c. végrehajtása iránt folyamatba lett tárgyalások idején az alkalom. Kérjen ezen méltányos kántori nyugdíj igények kielégíthetősége szintén segélyösszeget egyetemes egyházunk!

Bizony fájó érzéseket hegesztene, ha oly sok mostoha idők után kérés és könyörgést megelőzve egy kis atyai gondoskodást látna maga iránt egyházunk tanítósága!

Méltóságos Elnök Urunk! Gyűlésünknek ezen második számú tárgyáról is részletesen kívántam tájékoztatni Méltóságodat. Többi pontja tárgysorozatunknak, nem egyházi, hanem a nyáron lefolyt budapesti VII. ik egyetemes tanítói gyűlés által fórumra vetett ügyei a tanítóságnak. Ezek inkább csak ad referandum foglalkoztatják majd szakosztályunkat, azért ezekről nem kívánom úgy is tud igénybevett türelmét Méltóságodnak fárasztani.

Szabadjon végül még azon kedves kötelességemnek eleget tennem, hogy Méltóságodat szakosztályi ülésünkre tisztelettel meghívjam már ez alkalommal is. Megköszönöm továbbá azt a

nagybecsű érdeklődést, a melyen ezen hosszúra nyult közléseimnek kénytelen volt Méltóságod áldozni és azon reményben, hogy szerencsések leszünk szakosztályi gyűlésünkön, ha csak rövid időre is, Méltóságodat, ami igaz jóakarónkat üdvözölhetni, ismételten hathatós támogatásába és nagybecsű figyelmébe ajánlon ügyeinket.

Alexy Lajos.

elemi isk. szakosztály elnöke.

Belmissziói közlemények.

Közzéteszi: Wallrabenstein Jakab evang. lelkész.

3. Ifjusági egyletek Amerikában.

Amerika, mely sajnós oly sok magyar Eldorádója, a nagy, ugyszólván a lehetetlenséggel határos számok hazája. Nemesak ami a pénzt. vagy a gyorsaságot illeti, hanem így van ez egyházi téren is. Tudvalevő dolog, hogy sehol a világon annyi szekta, mint éppen Amerikában. De most dicserőleg kell nyilatkoznunk arról az igazán óriási és imponáló munkásságról, melyet az amerikaiak ifjuságuk, hazájuk jövője oszlopai és polgárai érdekében kifejtének. Az 1912 évi jelentés szerint Északamerikában 2192 ifjusági egyesület van 566.101 taggal. Az egyesület házainak értéke 91,671.775 frankot tesz ki. Az egyesült államok területén 3633 hivatásos titkár dolgozik.

Ezen számok láttára bizony el kell ismernünk, hogy túl az oceánon megértették valláskülömbőség nélkül azt, hogy „akié az ifjuság, azé a jövő*! De más érzés is támad sziveinkbe ezen számok láttára: vajha hazai ev. egyházunkban is volna már vagy egynehány ifjusági egyesület egynehány hivatásos titkár! A ref. egyházakban évről-évre szaporodnak az ifjusági egyletek. Sokat tesz az, hogy szövetséggé alakultak, s egy utazó titkárt tartanak, ki teljesen az ifjuságnak szenteli magát — s az ifjusági egyletek ügyét a kitünően szerkesztett „Ébresztő“ c. lapjával is szolgálja.

4. Züllött ifjak otthona Stuttgartban.

Ezt Megyeresy Béla az Ébresztőben így írja le: „Részegesség, kártya. paráznaélet és egyéb bűnök által tönkretett fiatal emberek találnak itt menhelyet, szeretetet és munkát. Vannak közöttük a társadalom minden osztályából lezüllöttek, akik még nem is olyan régen tisztességes földmives munkát, ipart, kereskedelmet űztek, kik hivatalnokok, katonatisztek stb. voltak, de most mind egyformák: a társadalom megvetettjei. Hány koresmáros, orfeum és büntanya tulajdonos gazdagodott meg ezeknek a pénzéből. Bizonyára sok. De most egy sem néz rájuk, mind megveti őket: s azok, kik régebben oda se néztek egy rongyos bankónak, miből élnek? *Rongyokból!* Vannak Stuttgartban házak, melyeknek lakói, a rossz ruhákat, bádog és vasedényeket, hulladékpapirost, használt parafadugókat, rozsdás vas-

darabokat stb. stb. nem a szemébe dobják, hanem valahova félreteszik addig míg ezek a korcsmárosok, orfeum és büntanyatulajdonosok által dicsőített és előzékenyen kiszolgált s lezüllesztett fiatal emberek megjelennek maguk által vont hordójukkal, és el nem viszik azt onnét. Otthon aztán szétválogatják, feldolgozzák ezeket a rongyokat, melyeket különféle gyárak részére elad az intézet. Az így bevett pénzből azután élmezí és ruházza az egykori első legényeket. A világ kihasznál s akkor, amikor terhére vagy, eldob. A Krisztusi szeretet felemel s ha egyéb jövedelmi forrása nincs, a rongyokból is pénzt csinál, felemel s új életre segít.

Ehhez hasonló, de arányaiban még nagyobb ilyenü intézet a Bodelschwingh által létesített javító intézet a „Wietingsmoor-ban. Ott is a társadalom különféle osztályaiból verődnek össze az élet fiatal hajótöröttjei, hogy szigorú fegyelem és felügyelet, fárasztó munka és az Ige szorgalmas hallgatása által egy jobb életet tanuljanak megismerni és egy új életet megkezdeni. Minálunk az állam tart fenn javító intézetet. A felügyelet persze állami, szivnélküli, a törvény rideg betűjéhez alkalmazkodó. Evangéliumi szeretet, Krisztusi szellem nem hatja át. Míg ellenben a Stuttgarti, avagy a Bodelschwingh-féle otthonban éppen az evangéliumi szellem, az intézetben uralkodó vallásos levegő van a legnagyobb és a legjobb befolyással a javulásra szorulókra. Érti a züllött ifju, hogy tévedett, hogy bűnhődni kell, akar is bűnhődni, de még többre van szüksége, épülni is akar, a belső embert akarja megerősíteni, hogy az étellel való küzdelemre alkalmassá tegye. Egy nagy hiba az, hogy csak a külső ember büntetetik a javító intézetbe való internálással, a belső ember marad az, aki volt, mielőtt bekerült az intézetbe. A tékozló, züllött ifjakat egyedül csak a szeretet tudja egy új élet számára megnyerni és képesíteni, ezt pedig csakis vallásos alapon nyugvó intézetben lehet megtalálni. Vajha hazai egyházunknak szintén volna csak egy ilyen menedékhelye fiatal hajótöröttek számára! Mennyi értékes fiataléletet, erőt, tudást lehetne közegyházunk számára a végleges elzüllesztől, börtöntől és öngyilkosságától megmenteni! Vajjon lehetetlenség-e másfél millió lutheránusnak ilyen nemü intézetet létesíteni?

* * *

IRODALOM.

Protestáns Egyházi Közigazgatási Törvénytár munka szerkesztője arról értesíti lapunkat, hogy a mű sajtó alá készítve készen áll s néhány hó múlva szétküldhető lesz. Kéri azért mindazokat a kik a munkát még meg nem rendelték, hogy azt *levelezőlapon* megrendelni siessenek annyival is inkább, mivel a mű bolti ára jóval magasabb lesz. Azok a kik nála rendelik meg (Nagybecskerek, Merczy utca 2901 sz.) 12 korona árban kapják. Szegényebb egyházközségek a mű

árát két részletben is megfizethetik, de ez esetben pontosan írják meg a fizetés határidőket. A mű csak kötve kapható. Bolti ára 20 korora.

A mű miként címe is elárulja adattára mindazoknak az országos (világi) törvényeknek, kormányrendeleteknek, miniszteriumok elvi kijelentésü határozatainak és felsőbb bíróságainak döntvényeinek, a melyek a hazai protestáns egyházakra vonatkoznak, avagy azok jogéletével összefüggésben vannak. Az adatok 1523-tól a mai napig vannak közölve szakszerűen kronologikus rendben. Hű tükre tehát e mű a hazai protestáns egyházak életének. Megelevenedik benne a múlt és kidomborodik a jelen. Benne van mind a holt, mind az élő jog kellőleg elkülönítve egymástól. El lesz látva a mű kimerítő tartalom jegyzékkel, betűsoros tárgymutatóval, a törvények, rendeletek, döntvények szám indexével.

Szakszerű beosztásánál fogva nagy hasznát veheti a lelkészeknek kívül a theologiai pályára készülő ifjúság, valamint az egyháztörténelemben buvárkodó egyaránt.

A munka dus tartalmáról az alábbi *kivonat* tartalom jegyzék tanuskodik.

Első rész. **Vallás és egyház.** I. Címe *Vallásügyi törvények.* I. Fej. *Forrásjogi és történelmi értékű törvények.* A., *A magyar szent korona országaira kiható törvények 1523—1786-ig,* ezek között a bécsi és linci békekötések, Explanatio Leopoldina és Resolutio Carolina stb. B., *Erdélyi törvények* az Appr. const. Comp. const. Novellaris Ártikulosok. II. Fej. *Ujabbkori és érvényben evő törvények.* A. 1848 előttiak, B., önkény uralom alatti szabályok. C., az alkotmány visszaállítása utáni törvények. D., Horvát-Szlavonorsz. törvények. stb. II. Címe. *Az egyházakra vonatkozó jogszabályok.* I. Fej. *Az egyházak önállása.* Kir. felügyeleti jog. Önkormányzat. Egyházi törvényhozás. II. Fej. *A vallásfelekezetek háztartása és vagyoni viszonya.* A. *A vallásfelekezetek segélyezése* a papitized megszüntetése. Állami segélyezés. Községi segélyezés. B., *a vallásfelekezetek vagyona.* Birtokszerzés, vagyon kezelés. Holt kézi birtok. Szent egyház erdeje. Egyházi törzsvagyon elhelyezése. Egyházi vagyon hovatartozás. Egyházi követelések. Egyház i gondnokok marasztalása. Ingatlanok telekkönyvezése stb. III. Fej. *Alapítványok.* IV. Fej. *Adózási viszonyok.* V. Fej. *A párbér.* VI. *A lelkészek javadalmazásáról.* (Kongrua). VII. *Egyházi igazgatás és ügyvitel.*

Második rész. **Anyakönyv és házasság.** I. Címe. *Anyakönyvezés* I. Fej. *Felekezeti anyakönyvek.* II. Fej. *Állami anyakönyvek.* III. Fej. *Családi értesítők.* II. Címe. *Házasság jog.* III. Címe. *A személyiséggel összefüggő ügyek.* I. Fej. *Leszármazás.* II. Fej. *A névügye.* III. Fej. *Magánjogi viszonyok tanúsítása.*

Harmadik rész. **Közjogi törvények és közigazgatás szervezete.** I. Címe. *Uralkodás.* II. Címe. *Államterület.* III. Címe. *Törvényhozó hatalom.* IV. Címe. *Végrehajtó hatalom.* V. Címe. *Rendes rendelkezések.*

Magyar nyelv, magyarnyelv és nemzetiség, nemzetiségi egyenjogúság, nemzeti szin, címer és lobogó. Vasárnap és ünnepek megülése stb.

Negyedik rész. **Az egyház és egyházi javadalmak jogviszonya a különböző igazgatási ágakban.** I. Címe. *Belügyi igazgatás.* Népeség, közegészség, gyám és gondnokság, rendészet, filantropie stb. címekre oszolva. II. Címe. *Közgazdasági igazgatás.* Földmivélés, állattenyésztés, ipar és kereskedelem. III. Címe. *Katonai igazgatás.* Véderő, honvédség, népfelkelés, beszállásolás, lószükséglet, katonai bünvádi elárás, katonai lelkészet. IV. Címe. *Igazságügyi igazgatás.* Urbér s vele kapcsolatos jogviszonyok, birtok rendezés és tagosítás, magánjogi viszonyok, (örökösödési eljárás, végrendeletek stb.) törvénykezés (perrendtartás, telekkönyv, telekkönyvi betétek, végrehajtási eljárás), büntető törvények, lelkészek teendői a büntetések végrehajtása körül. stb. V. Címe. *Pénzügy igazgatás.* Egyenes adók, közvetett adók, jövedékek, közadók kezelése, bélyeg és illetékek stb. stb.

Kalászkok az élet kenyéréhez.

Gyűjti: S. Ö.

19. „*Szivobeli pünkösdre* van legnagyobb szükségünk, nekem és neked” — írja Frommel Emil. Hogy ez mi-
ben áll s hogy ki ünnepelte, ki tudná azt néhány szó-
val elmondani! Nos igen! — ha akarod: Ez az a nagy,
az emberek előtt lehetetlen operáció, a melyről Ezékiel,
a szentlélek prófétája így szól: „Elveszem a köszivet
testetekből, és adok néktek husszivet; és új szivet és
új lelket adok belétek, és azt cselekszem, hogy az én
parancsolataimban járjatok.” Ez mélyre hat, — egészen
a szivig, és magasra emel, — egészen a teljes meg-
ujhódásig, — mily fájdalmas és mégis mily boldog
csuda! „A vasszivü ember” nem mese, hanem mi
magunk vagyunk az — én és te; mert a kő kő marad,
ha mindjárt drágakő is, a mely csiszolva minden szín-
ben ragyog. A szivet nem lehet megoperálni; ott tud-
valevőleg megszűnik a sebésznek minden latin tudo-
mánya, s így azt a szivet sem, melyről Dávid így
imádkozik: Teremts bennem tiszta szivet, oh Isten!
Itt nem használ semmiféle foltozás, hanem új terem-
tésre van szükség. Ez nem megy a réginek teljes rom-
badólése nélkül, de hogy miképen történik, azt a meny-
nyei orvosra kell bízni. Minden életnek kezdetét mély
titok fedi.“

B E L É L E T .

**A dunánnteni egyházkerület rendkívüli köz-
gyűlése.** A dunánnteni egyházkerület május 7-ikén
tartotta meg Pozsonyban rendkívüli közgyűlését, a me-
lyen őszinte meleg ünnepek keretén belül iktatták
be hivatalában *Beniczky* Árpád kerületi felügyelőt. A

kerületből igen sokan jelentek meg ezen alkalomból s
a többi kerületek is mind képviselve voltak. Báró
Prónay Dezső egyetemes felügyelőnk, *Gyurácz*, *Scholtz*,
Geduly püspökök, *Zsigmondy* bányai kerületi felügyelő,
Antal Gábor püspök nagyszámu közönség élén a ref.
testvéregyház képviselőjében jelentek meg és üdvözölték
az új felügyelőt. A közgyűlés programját mult szá-
munkban már közzé tettük, minden a szerint ment
végbe. Dr. *Baltik* Frigyes püspök meleg szavakkal
üdvözölte új elnöktársát s a hivatalos esküre szólította
fel őt. *Beniczky* az eskü letétele után elmondta prog-
rambeszédjét. Mindenek előtt elődjéről, Laszkáry
Gyuláról emlékezett meg kegyeletes szavakkal. Azután
áttért a kerületének ügyeire, egyházaira s kijelentette,
hogy a mint azt a nógrádi esperességben mint espe-
rességi felügyelő tette, úgy óhajt eljárni személyesen a
kerület egyházaiban, hogy személyes tapasztalatok is
benyomások után tudja a kerület ügyeit szolgálni.
Az 1848. évi XX. tc. végrehajtása dolgában az autonmia
teljes tiszteletben tartása mellett mindent el fog kö-
vetni. Hangsúlyozta, hogy a felügyelettel az egyházköz-
ségek autonmiáját, amennyiben ezek a haza és egy-
ház érdekében működnek, mindenképen összeegyeztetni
kivánja. Rámutatott a korszellem szomorú tüneteire.
Majd rátért a lelkészek és a nép egymáshoz való vi-
szonyára, azután az iskolák fontosságára, végül kije-
lentette, hogy a felekezetek közti békeesség ápo-
lója kíván lenni. Egyben támogatását kéri a püspöknek,
valamint az összes lelkészeknek, felügyelőknak és tani-
tóknak és az egész tisztikarnak. Az új felügyelő tartalmas
és formás beszédét a jelenlévő ünnepi közönség, —
melynek soraiban ott voltak a helyőrség, az igazság-
szolgáltatás, a megyei és városi közigazgatás és sok
kulturális intézmény képviselői is —, osztatlan tet-
széssel fogadta. Az üdvözlések a templomban a követ-
kező sorrendben történtek: Az egyetemes egyház ré-
széről báró *Prónay* Dezső egyetemes felügyelő, a három
kerület nevében *Gyurácz* Ferenc püspök, a református
testvéregyház nevében *Antal* Gábor püspök, a kerületbe
tartozó esperességek nevében *Raab* Károly főesperes,
a pozsonyi egyház nevében *Dobrovits* Mátyás felügyelő,
a kerületi gyámintézet nevében *Kéler* Zoltán elnök, a
fő- és középiskolák nevében *Farbaky* István felügyelő,
a theol. akadémia ifjúsága nevében *Kapoun* Rezső
theologus. Az ünnepély fényet és kedves egyházas
bensőségét nagyon emelte a *Frühwirth* Samu akad.
énektnár vezetése alatt szerepelt vegyeskar, amely
művészi karéneket zengett. Viszont azonban különösen
a más felekezetű hivatalos vendégek közt feltűnést és
némi elégtelenséget keltett az ünnepély 2 órát is
meghaladó hosszadalmassága és az elmondott beszédek
terjengőssége. Ezekről valóban le kellene szoknunk,
mert aki kevesebbet beszél, többet mond. Az iktató
közgyűlés még *Lepossa* Dániel helyettes kerületi fel-
ügyelőnek mondott köszönetet az előkészítés munkájában
való részvételért. Délben a beiktatott felügyelő látta

vendégül a közgyűlés közönségét. Az új felügyelőt, akinek ősei is kezdettől fogva oszlopos hívei voltak magyarhoni evang. egyházunknak s akit évtizedes egyházi szolgálatának buzgó és önzetlen volta juttatott a ker. diszes vezéri állásába, a magunk részéről is meleg testvérszeretettel üdvözöljük és munkásságára Isten áldását kérjük.

Lelkészi értekezlet. A bácsi ág. h. ev. egyházm. *lelkészi értekezlete* f. évi május 19-én d. e. 9 órakor Ujverbáson fog megtartatni. Az értekezlet előtt gyónás és urvacsoaraosztás lesz, amelynél a fungens: Róth Béla. Az értekezlet tárgysorozata: 1. Megnyitó és jelentések. 2. Írásmagyarázat. * * * 3. A kibocsátott kimutatási iverk (1848: XX, köz- és adóalap) kitöltésénél követendő egységes eljárás megbeszélése. 4. A nagygeresdi egyezség revíziója. Előadó: *Klobusiczky* Gusztáv. 5. Az egyházmegye területén lévő missiói pontok és szórványok segítése és gondozása. Előadó *Lombos* Alfréd. 6. A zsinati bizottság javaslata. Előadó: *Dedinszky* János. 7. A reformáció 400 éves évfordulója alkalmából létesítendő jubiláris alap hovatfordítása * * * 8. A kath. belmissiói munkásság hazánkban. Felolvasó: *Jancsuskó* László. 9. Egyházgondozás. Előadó: *Ott* Fülöp. 10. A betegek látogatása, vigasztalása és gyóntatása. Előadó: *Wack* Péter. 11. A vallásosság és erkölcsösség egymáshoz való viszonya. Felolvasó: *Flachbart* Károly. 12. Indítvány egyházmegyei német és tót vallásos néplapok kiadása tárgyában. 13. Jelentés és határozathozatal az esp. theol. ösztöndíjról. 14. Pénztáros évi jelentése.

Iskolatársak találkozása. Az idén lesz 30-adi évfordulója annak, hogy Török Pál püspök, a budapesti theologiai intézet alapítója meghalt. Az alapító halálának 30-adi évfordulója alkalmas időpontnak látszik arra, hogy a régi theologiai intézet volt növendékei részéről többször kifejezett amaz óhajtás valóra váljon hogy az egykori tanulótlársak 40—50 év multával egymást viszontláthassák és szeretettel üdvözölhessék. E végből a volt tanítványok körépöl szervezkedett rendező bizottság elhatározta, hogy a régi theologiai intézetnek 1855-től 1883-ig, tehát a Török Székács korszakból való volt tanítványait az akadémia új székházába barátságos találkozóra hívja össze. E találkozás f. évi május 19-én Budapesten a ref. theol. akadémia székházában délelőtt 10 órakor történik. A régi növendékek közül a következő hittestvéreink élnek: Csengey Gusztáv Horváth Sándor, Sántha Károly, Terray Gyula, Zsilinszky Mihály dr.

Esküvő. *Simkó* Gyula maglódi lelkésztestvérünk leánya Lollyka és dr. *Loeszl* István f. évi május hó 12-én délután fél 5 órakor tartják esküvőjüket Maglódon. Istennek áldó kegyelme kísérje őket közös útjukon.

A Magyarhoni Evangelikus Lelkészegyesület pénztárba április hó folyámán tagsági díjaikat beszolgáltatták a következő tagok: Veres József alapító tag,

100 K-val (Orosháza), Szelényi János (Pónik), Kolbenheyer József (Rimafürész), Raab Károly (Körmöcbánya), Farkas Gejza (Nagyszombat), Graf József (Bonyhád), Bándy Miklós (Nagybabony). Tótpelsőcz, 1913 évi május hó 2-án.

Vitális Gyula
egyesületi pénztáros.

Külföldre szóló ösztöndíjak. Felhivom a *külföldi* egyetemeken tartózkodó volt *eperjesi* theol. akad. hallgatókat, hogy az *eperjesi Collegium* által külföldön tartózkodó theol. akad. hallgatóknak adományoztatni szokott *ösztöndíjakert* szóló kérvényeiket f. é. május 25-ig az alulirotnál nyujtsak be. Úgyszintén felhivom a soproni theol. akadémia külföldön tartózkodó hallgatóit hogy a Schwartz Mihály féle ösztöndíjert szóló kérvényeiket f. é. május 25-ig küldjék be az alulirott dékánhoz. Eperjes, 1923. évi május hó 2-án.

Mayer Endre
theol. akad. dékán.

Követendő példa. Egy lelkes tanügyi barát, *Svigruha Pál* egyház-felügyelő, nemesabonyi földbirtokos a dunaszerdahelyi ev. elemi iskola tanulóinak, a gyermekek korához és felfogási képességéhez mért szép mesés és elbeszélő könyveket ajándékozott.

Adomány. Ráth Arnold budapesti főgimnáziumi tanár nemrég elhunyt nővere Ráth Jusztina emlékére a Dobsinán, a reformáció 400 éves jubileuma alkalmával létesítendő menház céljaira 100 koronát adományozott, a miért ez uton is halás köszönetet mond Posch Gusztáv ev. lelkész.

Lelkészwálasztások. A lieblingi egyházközség mult vasárnap tartott lelkészwálasztó közgyűlésén lelkészwé tekintélyes szótöbbséggel *Reiser* Mihály nádorhegyi helyettes lelkészt választotta meg. A kislomnici (Szepes m.) egyházközség pedig *Kailing* Hugó ruszki lelkészt választotta meg lelképásztorául. Végül a *felsőesztergályi* (Nógrádm.) egyházközség lelképásztorául, a 4 jelölt közül egyhangulag *Bienik* János komáromi esperességi s. lelkészt választotta meg. A lelkésztestvérekre működésük új helyén az Ur áldását kérjük.

Nyilvánossági jog. A vall. és közokt. miniszterium az aszódi ág. h. ev. főgimnázium V. osztályának az 1812/13. tanévre 20841/113. szám rendeletével a nyilvánossági jogot megadta.

A veszprémi esperesi állás betöltése. Az üresedésben lévő veszprémi esperes-választó szavazatok f. évi április 29-én bontattak fel Enyingen Belák István egyhm. felügyelő elnöklete alatt. A szavazatok a következőképp oszlottak meg: Takács Elekre 16, Mohácsy Lajosra 14, Patay Lajosra 6, Kiss Lajos, Horváth Dezső, Horvát Sándor és Nagy Kálmán lelkészekre 2—2 szavazat esett. Miután absolut többséget egyik jelölt sem nyert, Takács Elek homokbödögei és Mohácsy Lajos jelöltek közt új szavazás rendeltett el. A szavazatok június 5-ig az egyhm. felügyelőhöz küldendők.

A soproni főgimnáziumi internátus. A dunántuli egyházkerület a vall. és közoktatásügyi minisztériumhoz kérvényt intézett, hogy liceumi épületének nagyobbitására és internátussal kiegészítéséhez a kormány engedélyezzen 500.000 K. segélyt. A most érkezett leiratában a miniszter azt írja, hogy „az ország jelenlegi pénzügyi helyzete mellett nem tudja, vajjon a szükséges költségvetési fedezet mikor lesz biztosítható s így a kért összeg engedélyezése *esetleg csak évek múlva* következik be, a tervezett építkezés elbírálása a szükséges fedezet biztosítása előtt nem időszerű.“ Elég világos beszéd: nem is biztat a kérelem teljesítésével, — igaz más intézetek biztatás helyett készpénz-zel lettek kielégítve.

Kérelem a lelkész urakhoz! Modori leánynevelő-intézetünkben folyó évi június végével megüresedik az iskolaszolga és főmosónő állása. Kérem a lelkész urakat, hogy a menyiben hűvek között megfelelő igen becsületes, munkás, a megélhetésért küzdő házaspárt ismernének — nekem őket ajánlani sziveskednének, azok itt biztos megélhetésre találnak. Az iskolaszolga feladata a szokásos teendők elvégzése, fizetése évi 500 K., a főmosónőnek a mosás-vasaláshoz kell jól értenie, évi fizetése 350 K., mindkettő azonfelül két szobából, konyhából álló lakást, fűtést, világítást, teljes ellátást élvez. A magyar és tót nyelv ismerete szükséges.

Modor, (Pozsonym.) 1913. május 5.

Brand Vilma
igazgató.

A Szemák-féle ifjúsági könyvtár jegyzék. Az Ev. Óráló f. évi 10. számában már megtettük észrevételeinket a Szemák-féle ifjúsági könyvtár jegyzékre s felhívtuk erre az egyet. tanügyi bizottság figyelmét. Most még megjegyezzük azt, hogy egyik evangélikus főgimnáziumban a tankerületi főigazgató az ifjúsági könyvtárt vizsgálva a könyvtáros tanárt felhívta, hogy a könyvtárt a Szemák-féle jegyzék szerint vizsgálja át! Nincs ez ellen semmi szavunk? Talán a Bangha budapesti jezsuita páter által magyarra fordított e munkáját is ne vegyük-e be szintén szó nélkül ifjúsági könyvtárainkba: az ifjúság és a nemi kérdés? Ez talán inkább való növendékeink kezébe, mint Jókai regényei?

„Böhm Károly Társaság“ Kolozsvárról kapjuk a következő sorokat: A napokban lesz két esztendeje, hogy a magyar filozofiai tudományosságnak eleddig páratlan büszkesége, Böhm Károly, a kolozsvári egyetem volt professzora, örök alomra hunyta le szemét. Tanítványainak kis serege most, a magyar tudós világ megannyi jelesének tevékeny támogatásával, az emberhez és a tudóshoz legméltóbb módon készül megörökíteni a mester emlékezetét. Hosszu, de zajtalan előkészítés után f. hó 13-án délelőtt 11 órakor tartja Kolozsvárott, az egyetemi könyvtár előadó termében alakuló gyűlést a „Böhm Károly Társaság“. Célja: a magyar filozofia művelése a kritikai idealizmus

szellemében. Ennek a tiszta és nemes tudományos, világnézeti és ethikai szellemnek minden legkisebb térhódítása is benső öröme, rokonérzetre és buzgó érdeklődésre szólítja és kötelezi magyar protestantizmusunk minden egyes hivatalos és nemhivatalos tényezőjét, és pedig különös mértékben. Nemcsak azért, mert Böhm vér és lélek szerint protestáns volt, mi több: eredetileg protestáns papnak készült s egyetemi tanárságáig a budapesti ág. h. ev. főgimnáziumnak volt évek hosszú során át kiváló, hű professzora; nem is csak azért, mert a Társaság alapítói közt s leendő törzskarában igen szép számmal foglalnak helyet a hazai s különösen a kolozsvári protestáns fő- és középiskolák tanárai (köztük a tudományos irodalomban igen előnyösen ismert nevek, mint Nagy Károly, dr. Bartók György, dr. Ravasz László, dr. Szelényi Ödön stb.) — ámbar ezeket is jöleső örömmel szabad és kell regisztrálnunk. Hanem mindenek felett azért esemény e Társaság megalakulása protestantizmusunkra nézve, mert ez utóbbi mindig büszkén mutathat rá arra, hogy szellemének a Böhm Károly nemes és erőteljes személyisége és hatalmas életműve kialakulásában minő nagy és termékenyítő szerep jutott. Ez a hatás pedig, minél mélyebb volt, annál inkább lehetett *kölcsönössé*. Az a kritikai idealizmus, a melynek középpontjában a Böhm sarkalatos gondolatai szerint, a szellem egyedüli realitása és egyedülvaló méltósága, *önértéke* áll, meggyőződésünk szerint vezéresillagá lesz a protestáns theologia tudomány új alapvetésének és módszeres kiépítésének is, — de nem kevésbé vezéresillaga a magyar protestantizmus gyakorlati élettevékenységének egy ethikai ércalapon álló új egységes *nemzeti kultúra* megalkotásában, amelyre az örök evangélium és a négyszázados történelmi múlt sürgetve követelőző szóval kötelezik. Ennek a hódítani akaró és hódításra képes szellemnek — *tehát nem egy névnek, vagy egy csalhatatlan rendszernek* — kultuszát jelenti a mi számunkra a Böhm Társaság alakulása s épp ezért elsősorban maga a magyar protestantizmus az, mely a legteljesebb joggal elvárhatja minden, arra hivatott gyermekétől e nagy ember emlékezetét, munkáját és a neve alatt és szelleme jegyében meginduló frisserejű, sokatígérő filozofiai társas munkásság iránt való munkás figyelmet.

Ratzenberger Ferenc, Jahresbericht vom Jahre 1912. über die evang. Gemeinde Szepesbéla. XVI. Jahrg. Késmárk (Sauter) 1913. 16. lap. Derék lelkésze, Weber Samu bátyánk legméltóbb utóda egy epületes előszóval vezeti be tartalmas évkönyvét, a melyben egyházközsége siratja Greisiger Mihály orvost, volt kurátort, s utóbbi igen tekintélyes polgár és presbiter. Az istentisztelet rovatában panasolja a gyér templomlátogatást (a miről már Samu bácsi is panaszkodott) s az ifjúság egyházas szellemű nevelését sürgeti. Apadást konstatál az ifjúságnál is, a mi a kivándorlással és a felsőszepesség pápás beözönlésével és eltöresodásával áll szer-

ves kapcsolatban. A gyülekezet belső élete és anyagi állapota különben megnyugtató képet nyújt. Szül. 22; konfirmáltatott 18 gyermek, eskettetett 5 pár, 12-vel kevesebb, mint 2 évvel ezelőtt. Ebből vegyes csak 1 pár. Meghalt 30 személy. Az urvacsorában részesült 361 egyháztagnak. Áttérés és kitérés nem volt. Az egyháztagnak száma Keresztfalvát, Nagyórt és Javorinát is beleértve 1150, köztük néhány ref. vallású. Egyházi célokra gyűjtött 2376 koronát. Az egyház vagyona 54,753 korona. Virágzó nőegyletének évi gyűjtése 290 korona, a melyből állandóan az eperjesi Theol. Otthont is segíve. Példáját más egyházközsegekben is követhetnék. Szükségünk van e támogatásra, de meg is érdemeljük, mert az Otthonban jó ev. egyházi ügyet szolgálunk. Belmissziói tevékenysége is tiszteletet parancsoló. Tartalmas zárószavában az elégedetlenséget, indifferentismust és klerikalismust panaszolja, és valóságos helyi belmissziói programot sürget a reformáció 400 éves jubiláris fordulójára Sajnálattal konstatálja a hazai protestantismusnak hanyatlását, de azért bizalommal van a jövőnk iránt. Az egyház buzgó felügyelője Mayer Ármín.

Sz. M.

A kassai ev. I. anyaegyh. évkönyve az 1912. évre. XXXIII. évf. Kassa (Koczányi B.) 1913. 61. lap. E nagyhirű és virágzó felvidéki gyülekezetünk ezidei évkönyvéből közöljük a következő adatokat: Az elmúlt évben szül. 18, konfirmáltatott 26 gyermek; eskettetett 25 pár, ebből csak 3 tiszta, de 7 vegyes az ev. vallásnak ígérte a gyermekét. † 36 személy. Urvacsorával élt 471, áttérés 1, kitérés 4. (Ezelőtt 100 évvel, 1812-ben szül. 31, eskettetett 2, meghalt 27.) Az egyház lelkésze Móhr B., felügyelője dr Brósz L. iskolafelügyelője: dr E. Nagy O. Az istentisztelet nyelve magyar és német. Egyházi adóban fizettek 3042 koronát. Az egyháznak özv. Mezősné 1000 koronát adományozott. Az egyház jótékonyági rovata is például szolgálhat. Így a Theol. Otthont évi 50 koronával segíve, s más felé is több kisebb nagyobb összeget juttatott. Az egyházközség forgalmi kimutatása 156941, a vagyonkimutatás 588537, a költségeloirányzat 41868 koronát tüntet fel. Mult évi történetében örvendetes és szomorú adatokkal találkozunk. Utóbbiak közzé Mőszl G. (1840—1912.) és Kresz János (1843—1912.) tanítók elhalálása sorozandó. Életrajzukat és áldásos tanítói munkásságukat Steiger Ferenc igazgató és kántortanító méltatja melegen. A „teendőink“ közzé sorozza a kiváló lelkész a templom 1916. aug. havában 100 éves s a reformáció 400 éves fordulójának méltó megünneplését. Az Evang. Nőegylet jelentése Gercsezy Béláné tollából valóban lélekemelő. Tagjai igen szép belmisszió tevékenységet fejtenek ki. Ügyvivő elnöke Móhr Béláné. Vagyona 3910 korona. A polgári leányiskola tanulóinak száma volt 186. Az nincs kitüntetve, hogy e létszámból mennyi az ev. vallású.

Sz. M.

Kirchknopf G. A kolozsvári ev. egyházközség értesítője az 1912. évről. Kolozsvár (Fuhrmann M.) 1913. 69. lap. E tartalmas évkönyvet egy kegyeletes emlékezés nyitja meg Jármy Bélától, az egyházközség mult évi július 9-én érdemes gondnokáról Solyom F. egyháztanácsos tollából. Majd kiváló lelkészenek: a Késmárkról oda került Kirchknopf Cusztávnak körültekintő s igen épületes jelentése következik, ki minden tekintetben méltó utódja a fájdalom oly korán elhunyt egykori gölinczbányai lelkésznek: Grätz Mórnak. Hozzá méltó hitoktató lelkésze a kiváló szónoki hirben álló Fábry Viktor. Gondnoka Remenyik Gy., igazgató-tanítója: Grósz J. A vallásoktatás sok gondot ad a kincses Kolozsvár számos iskoláiban az érdemes lelkészi és tanítói karnak. Így az első lelkész heti 10, a második lelkész 22 órát ad hetenkiut. Van külön egyháztanácsa és nagyobb egyházi képvisellete a községnek. 16 egyháztanácsa között kiváló hitrokonnaink szerepelnek. Ilyenek: Akeszmann, Hintz, Hóntz, Péter és főleg Schneller J. Statisztikai adatai szerint kereszteltek 41 gyermeket, konfirmáltak 27 egyént, eskettek 23 párt (ebből 16 vegyes), eltemettek 33 egyháztagnak, az ur asztalához járult 233 hívő, áttért 4, kitért 2 egyén. Istentisztelet volt 93, ebből: 65 magyar és 28 német. Az ev. népiskolában beiratkozott 228 növendék, — ebből 80 ev. és 51 ref. vallású. Lélekemelő és megnyugtató „az egyházközség aranykönyve“ a maga számos adományaival és hagyományával. A mult éviiek közül a legnagyobb a Jarmay Béla-féle. Az alapítványok főösszege 49, mult évi gyarapodása 7 ezer korona. Van külön szegényalapja s a lelkészek és a tanítók árvaikat segélyező alapja. Az egyházi alap vagyona 57 ezer korona. Az összes egyházi és iskolai bevétel közel 45 ezer korona. Az egyházi adófizetéseknél a legnagyobb összeg 100 s a legkisebb 2 korona. E virágzó gyülekezetünk állapota örvendetes. Az évkönyvet az egyház beléletére, istentiszteleti rendjére és funkcióira vonatkozó szükséges utasítások zárják be.

Sz. M.

Halálozás. Iglón Putsch Tóbiás ny. áll. tanító képezdei tanár, egyházunknak lelkes hive és presbytere és egy köztiszteletben állott nemes emberbarát f. e. május hó 4 én 74 éves korában meghalt és május 6-án nagy részvét mellett el lett temetve. Áldott emléket szeretettel őrizzük!

A szerkesztésért felelős: NOSZKÓ ISTVÁN laptulajdonos.

Hirdetések felvételnek

a kiadóhivatalban

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat. A szepesi városi ág. h. ev. egyházmegye alulirt elnöksége a megüresedett *szepesolaszói lelkészi* állásra pályázatot hirdet. Az állás kongruás. Szolgalmati nyelv német. Kérvények alulírott főespereshez Leibicra (Szepes m.) f. é. május hó 15-ig küldendők.

Igló és Leibicz 1913. évi május hó 7-én.

Kübecher Albert

főesperes.

Münnich Kálmán

udv. tan. egyházmegyei felügyelő

Pályázati hirdetmény. Az aszódi ág. h. evang. főgimnáziumban 1913—14. tanév elején a VI. osztály megnyiltával egy magyar-latin helyettes tanári állás kerül betöltés alá

Pályázhatnak protestáns, — elsősorban ág. h. ev. vallásu okleveles, vagy szakvizsgátott tett egyének.

Fizetés évi 1600 korona. Heti óraszám 20. A megválasztott szaktárgyain kívül más, — lehetőleg rokon szakos tárgyak tanítására is köteles. Tornára is képesítettek előnyben részesülnek.

Pályázati határidő 1913. június 10. A Gimnáziumi Bizottsághoz intézett pályázatot az ág. h. evang. főgimn. igazgatósághoz küldendők.

Aszód, 1913. május 5.

Micsinay Ernő

gimn. másodfelügyelő.

Pályázat. A gömői ágost. hitv. evang. egyházmegyebe kebelezett *derencsényi*, tót-magyar nyelvű **lelkészi állásra** pályázat hirdettetik.

Ezen állással a következő javadalmazás van egybekötve:

1. Négy szobából álló lakás, melléképületekkel és kertekkel.

2. Az egyháztól pénz, gabona, föld, és palástidj címén 690 korona 42 fill.

3. Állami kiegészítés 909 K 58 fill.

A kellően felszerelt pályázati kérvények, alólírott főespereshez, f. évi jun. 1-ig nyújtandók be.

Budapesten és Rozsnyón, 1913. évi május 2.

Terray Gyula s. k.

főesp. udv. tanácsos.

Kubinyi Géza s. k.

3—1

egyhm. felügyelő.

Pályázat. Sürgősen keresek **segédlelkészt** Szolgalmati nyelv **magyar**. Javadalma: évi 1600 korona, butorozott lakás fűtéssel és takarítással. Az állás azonnal elfoglalható.

Rákospalota (Budapest mellett) 1913. május 5-én.

Kovácsi Kálmán

ev. lelkész.

2—1

Pályázat-meghosszabbítás. A pesti ág. hitv. evang. németajku egyházközség **segédlelkészi állásra** e lap 9. számában közölt pályázata f. évi június 15-ig meghosszabbítottatik.

Budapest, 1913. május 4.

Az egyházközség elnöksége.

Pályázat. A gömői ágost. hitv. evang. egyházmegyebe kebelezett *murányhosszuréti*, tót-magyar nyelvű lelkészi állásra pályázat hirdettetik.

Ezen állással a következő javadalmazás van egybekötve.

1. Három szobából álló lakás, melléképületekkel és kertekkel.

2. Az egyháztól pénz, gabona, föld és palástidj címén 737 K 99 fillér.

3. Állami kiegészítés 862 K 01 fill.

Ha a garami leány egyház missziói állássá fog rendeztetni, ez esetben az itt vesztett javadalom pótolthatni fog.

A kellően felszerelt pályázati kérvények alólírott főespereshez, f. évi jun. 1-ig nyújtandók be.

Budapesten és Rozsnyón, 1913. évi május 2.

Terray Gyula s. k.

főesp. udv. tanácsos.

Kubinyi Géza s. k.

3—1

egyhm. felügyelő.

Pályázat. A *kiscsalomjai* (Hontm.) **lelkészi állásra**. Javadalom: Kongrua 951 K; 5 szobás lakás megfelelő melléképületekkel. Két hold házi kert. 18 hold szántó. 6 hold rét — haszonélvezete; 60 mérő rozs. 300 K faváltság, 300 K. munkaváltság; borpénz 96 K.

Az istentisztelet nyelve magyar-tót.

Á kérvényeket kellően felszerelve, kérem f. évi május 25-ig a főesperesi hivatalhoz beküldeni.

Selmeczbanya, 1913. máj 2.

Hündel Vilmos

nagyhonti főesperes

2—1

Magyar Evangelikus Egyházjog.

Irtta: **Dr. Mikler Károly**, az egyházjog egyetemi m. tanára *epres* evang. jogakadémiai dékán, a tiszai egyházker. vil. jegyzője

Ev. lelkészek és egyéb egyházi tisztviselők, valamint evang. iskolák *mégrendelhetik* 15 kor. bolti ár helyett *10 korona kedvezményes áron a szerzőnél.*

A 772 lapra terjedő mű kiterjeszkedik egyházunk alkotmányának történetére, a jogforrásokra, egyházunk és az állam, valamint a hazai felekezetek közötti viszonyra, egyházunk mai alkotmányára és közigazgatási jogára s kimerítő *betűsoros tárgymutatója segítségével mindazokról a jogkérdésekről azonnal tájékoztatást nyújt, a melyekkel lelkész vagy más egyházi tisztviselő az egyházi közigazgatás terén nap-nap mellett találkozik.*

Most jelent meg:

A bűnösök evangéliuma

Három elmélkedés a tékozló fiu példázata alapján

Irtta: **Paulik János**

Figyelemre méltó beszédek!

Ára **80** fillér

Takaró Géza két új füzetkéje:

A gyönygykereskedő. A keresztény lekipászforszeményképe.

Ára **20** fillér

Ára **30** fillér

Kapható

a Luther Társaság könyvkereskedésében

BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 51/a

Ujdonságok.

Reform. istentiszteleti szertartások

Irtta: P. Czinke István.

Ára kötve **8** korona.

Jézussal egy uton. Egyházi beszédek.

Irták: Kemény, Motz, Szimonidesz, Szucs, Wolf

Vigasztalások könyve. Halotti beszédek

Irták: Baldauf, Mesterházy, Gyurácz és mások.

Ára füzve **3** kor., kötve **5** kor.

Apokrifusz Evangeliumok Jézus gyermekéről

Fordította: R. Ifay S. Ára **2** korona

Bevezetés a személyiség paedagogikájába

Irtta: Makkai Sándor Ára **3** korona.

kaphatók: **Kókai Lajosnál, Budapest, IV. Károly utca 1.**

Telefon: **74-94.** ☒ ☒ ☒ ☒ Telefon: **74-94.**

Vizsgai jufalokönyvek.

*Képes Ujtastamentum (60 fillér),
olcsó evangélikus imakönyvek, val-
lásos iratok, fali mondások, olcsó
ifjúsági iratok (Filléres Könyvtár,
Vasárnapi Könyvtár, stb.) állan-
dóan raktáron vannak.*

2-4-10-20 stb. koronás csoportok

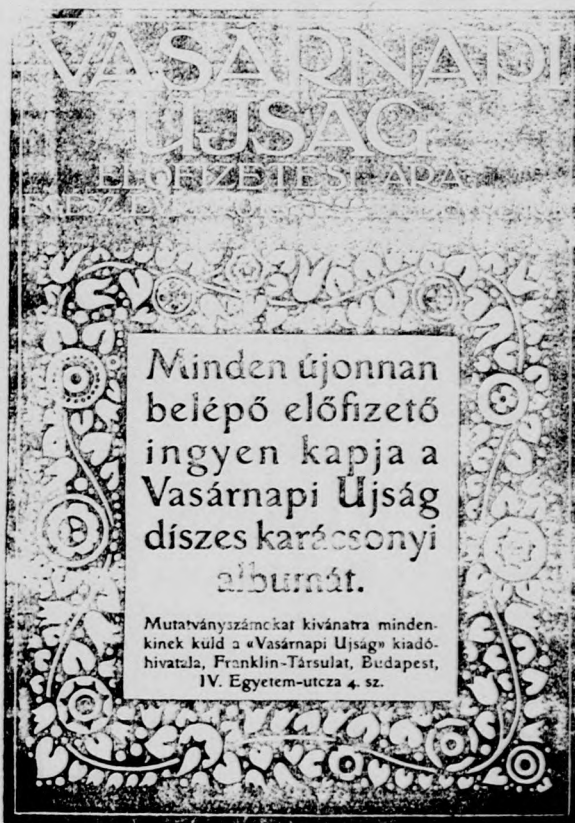
o összeállíthatók, csak azkérem közölni, hogy o
o o hány példány ajándékkönyv legyen? o o

Kapható: **Kókai Lajosnál, Budapest,
IV., Károly-utca 1. Telefon 74-94.**

Mutatványszám ingyen!

Mutatványszám ingyen!

NOVOTNY ANTAL
harangöntőde és
vasharanglábgyár
**Temesvár, Gyár-
város.**

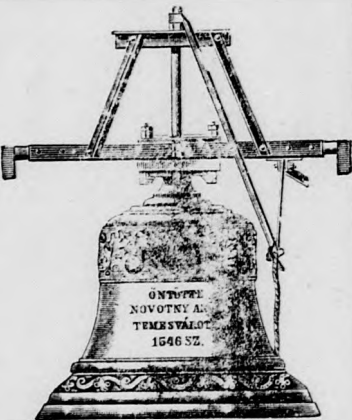
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új moderu áfilykasztoff harangjait,

melyek felső részükön a hegedűhöz hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modorok. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi moderu haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

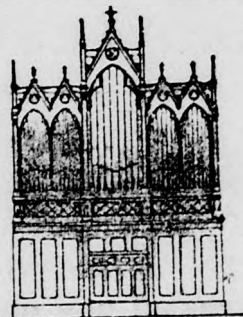
Orgonaépítési műintézet

Rieger Ottó

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. — Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikai) tartós. nemeshangu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját amely mű 80 változatú és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít

☞ Tervezeteket és mintarajzokat ☞
☞ kívánatra díjmentesen küld. ☞

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkancsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros nyomda, Rákosliget Budapest mellett.